

УДК 37.377.5

ФОРМИ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ, СПРЯМОВАНІ НА РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ІНФОРМАТИКИ КОЛЕДЖІВ

Павлиш Т.Г.

Криворізький коледж економіки та управління
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана

У статті автором обґрунтована необхідність розвитку професійної мобільності викладачів інформатики в системі науково-методичної роботи коледжу. Автор наголошує на тому, що методична робота в коледжі має стати запорукою успіху, підвищення професіоналізму викладача, розвитку його професійної мобільності. У статті розкрито форми методичної роботи з викладачами інформатики коледжу, спрямовані на розвиток їх професійної мобільності. В результаті аналізу, автор зазначає, що у коледжі системно слід поєднувати традиційні і інноваційні форми методичної роботи з викладачами для успішного розвитку їх професійної мобільності.

Ключові слова: професійна мобільність викладача, методична робота, форми методичної роботи.

Постановка проблеми. Аналіз останніх освітніх документів дає нам можливість зробити висновок, що освіта здобута в Україні, має стати конкурентоспроможною в європейському та світовому освітньому просторі, а людина – захищеною і мобільною на ринку праці. Вона має бути пріоритетною, безперервною і різноманітною, нести гуманістичні цінності, використовувати нові технології навчання, бути всеохоплюючою, забезпечувати саморозвиток особистості.

Пріоритетна увага в реформуванні вищої освіти в Україні надається підготовці педагогічних кадрів, які будуть у змозі реалізувати освітні завдання. Зазначені процеси мають відбуватись у нових умовах, новими методами із використанням сучасних педагогічних технологій.

Отже, в умовах реформування вищої освіти, змінюються пріоритети, оновлюється зміст, види і форми діяльності викладача, методична робота, яка проводиться у навчальному закладі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові засади методичної роботи у вищих навчальних закладах розроблені Я.Я. Болюбашем, М.З. Згуровським, В.С. Журавським та ін. Вивченню змісту науково-методичної роботи присвятили свої праці науковці і практики: Н.П. Волкова, Л.І. Даниленко, Г.С. Данилова, В.В. Дородних, А.М. Єрмола, А.М. Зубко, О.О. Кіяшко, О.Е. Коваленко, Н.Г. Комаренко, Г.Ю. Кравченко, В.В. Маскін, В.І. Маслов; Н.В. Михайловська, О.Є. Остапчук, Н.М. Островерхова, В.С. Пікельна, В.А. Семиченко, О.Л. Сидоренко, Л.Л. Сушенцева, Л.Г. Таланова, І.Ф. Харламов та ін.

Дослідження професійної мобільності та її розвитку у педагогічних працівників стало предметом аналізу багатьох педагогів і психологів, зокрема Б.М. Ігошева, В.О. Гринько, В.С. Безрукавої, Е.А. Нікітіної, Л.В. Горюнової, Л.О. Амірової, Р.М. Пріми, С.А. Морозової та потребує подальшого вивчення.

Мета статті. Головною метою цієї статті є форми методичної роботи з викладачами інформатики у економічних коледжах, спрямовані на розвиток їх професійної мобільності.

Виклад основного матеріалу. Сучасна освіта обумовлена інноваційними процесами, потребує якісного вдосконалення системи професійної підготовки фахівців у вищих навчальних закладах

I-II рівнів акредитації. Це вимагає від викладачів оновлення змістового компоненту навчальної діяльності; постійного самовдосконалення, підвищення рівня фахової культури, освоєння нових методів і прийомів навчально-виховної діяльності, професійної мобільності.

Підготовка та перепідготовка «педагогічних кадрів у нинішніх умовах має забезпечувати оптимальні передумови для самореалізації особистості, розкриття усіх закладених у ній потенційних задатків, сил, здібностей, здатності до творчості, прийняття нестандартних та оперативних рішень. З огляду на це важливим є підготувати професійно мобільного педагога, що з огляду на інтеграцію вітчизняної освіти в загальнолюдське європейське співтовариство забезпечуватиме європейську мобільність і конкурентоспроможність спеціаліста» [6].

Амірова Л.О. визначає професійну мобільність педагогів, як «інтегративно-особистісну якість, яка виражається в оперативному реагуванні на ситуацію професійно-педагогічної діяльності через мобілізацію всіх зовнішніх і внутрішніх ресурсів» [1, с. 37].

Гринько В. О. розглядає професійну мобільність викладача, як інтегративно-психологічний конструкт, який поєднує у собі успішність адаптації у професійному середовищі, сформовану внутрішню потребу особистості у змінах, готовність до самовдосконалення, саморозвитку і самореалізації, здатність проектувати і реалізовувати власне професійне зростання із урахуванням специфіки педагогічної професії, освітніх інновацій, тенденцій розвитку ринку праці та міжнародних і національних освітніх систем, досвіду педагогічної діяльності, педагогічну рефлексію [3, с. 51].

На нашу думку, професійна мобільність викладача виявляється в таких якостях особистості, як здатність гнучко перебудовувати напрям і зміст своєї професійної діяльності; вміння самостійно працювати над власним розвитком; підвищувати освітній і культурний рівень; вміння самостійно набувати необхідних для професійної діяльності знань, умінь і навичок; критично мислити; активно й творчо діяти.

Отже, методична робота в коледжі має стати запорукою успіху, підвищення професіона-

лізму викладача, формування його професійної мобільності.

Методична робота у ВНЗ I-II рівня акредитації повинна здійснюватись на підставі Закону України «Про освіту», «Про професійно-технічну освіту», наказу МОН України від 12.12.2000 № 582 «Про удосконалення методичної роботи в системі професійно-технічної освіти», методичних рекомендацій Інституту інноваційних технологій і змісту освіти, Положення про науково-методичну роботу навчального закладу та ін.

Методична робота – це заснована на досягненнях науки та передового досвіду система аналітичної, організаційної, діагностичної, пошукової, дослідницької, науково-практичної, інформаційної діяльності з метою удосконалення професійної компетентності педагогічних працівників та підвищення ефективності навчально-виховного процесу [7].

Диференціація змісту і форм методичної роботи залежить від специфічних потреб викладачів, які працюють у коледжі; рівня професійної компетентності педагогів; досвіду професійної підготовки фахівців; особливостей інтересів, потреб, мотивів діяльності викладача; віку педагога та його стажу викладацької роботи у вищому навчальному закладі; рівня психологічної готовності до впровадження сучасних технологій навчання.

Основне завдання методичної роботи з викладачами коледжу – підвищення рівня їх професійної компетентності, творчості, ініціативності, сприяння впровадженню інформаційних технологій навчання, сформувати готовність педагогів до інноваційних пошуків, можливість самостійно визначити стратегічні напрямки навчально-виховного процесу, його науково-методичне забезпечення.

На думку Дородних В.В., зміст методичної роботи обов'язково включає: вивчення викладачами основних державних нормативних документів про освіту; знання актуальних проблем фундаментальних, психолого-педагогічних наук; впровадження інноваційних технологій навчання і передового педагогічного досвіду; участь у науково-дослідній роботі, науково-практичних конференціях, семінарах, конкурсах професійної майстерності та ін. [4].

В кожному навчальному закладі повинна бути визначена методична проблема над якою протягом року працюють викладачі. Індивідуальна робота викладача над науково-методичною проблемою коледжу – найбільш ефективний шлях включення його в активну, самостійну творчу пізнавальну діяльність. Індивідуальна тема повинна бути спорідненою із загальною колективною проблемою, відповідати рівню професійного розвитку педагога.

Методична проблема викладача не повинна бути випадковою.

Обираючи проблему власного дослідження, викладач враховує певні умови своєї пошукової діяльності:

- викладач має проаналізувати власну педагогічну діяльність, визначити переваги та недоліки власної системи викладання і обрати таку проблему дослідження, розробка якої допоможе систематизувати власний досвід роботи, підсилити позитивні наслідки або виправити недоліки;

- методична проблема має відповідати методичній проблемі, над дослідженням якої працює педагогічний колектив навчального закладу;

- роботу над дослідженням методичної проблеми необхідно чітко спланувати, поділити на етапи, встановити реальні терміни їх виконання: вивчення літератури та інших інформаційних матеріалів з даного питання, вивчення можливості застосування теоретичних положень в практичній діяльності, розробка практичних заходів, розробка занять та виховних заходів, під час проведення яких доцільне використання матеріалу методичної теми викладача;

- аналіз, систематизація та узагальнення отриманих результатів дослідження;

- оформлення результатів дослідження методичної проблеми: творчий звіт, розробка методичних матеріалів, виступи на засіданнях циклових комісій, на методичній та педагогічній радах, в яких чітко визначена реалізація теоретичних положень в практичній діяльності викладача;

- узагальнені матеріали з дослідження методичної проблеми подаються до методичного кабінету для вивчення, узагальнення, рецензування та подальшого використання в діяльності інших педагогічних працівників;

- над обраною методичною проблемою викладач може працювати не більше 5 років. В разі необхідності викладач може змінити тему раніше, але тільки після закінчення роботи над попередньою проблемою.

Серед основних форм методичної роботи називають такі: комплексне методичне забезпечення дисциплін (підготовка програм, навчальних посібників, практикумів, методичних посібників, що передбачають найбільш ефективно використання сучасних форм і методів навчання); розробка комплексних кваліфікаційних робіт і завдань за профільними дисциплінами; підготовка методичних матеріалів до самостійної роботи студентів; розробка і видання методичних рекомендацій з виконання курсових, дипломних і випускних робіт; підбір місць практики для студентів відповідно профілю майбутньої роботи; співробітництво з іншими навчальними закладами; вивчення, узагальнення і впровадження в навчальний процес прогресивних форм навчання; участь викладачів у методичних конференціях [2, с. 51].

За формою методична робота може бути фронтальною, груповою та індивідуальною.

Індивідуальні форми – надання практичної допомоги викладачу у розвитку його професійної програми підвищення кваліфікації з урахуванням рівня його компетентності, потреб і зацікавленості.

До індивідуальних форм методичної роботи належить: системне вивчення та аналіз роботи викладачів, майстрів виробничого навчання, кураторів; надання допомоги викладачам у виборі форм та методів навчання і виховання студентів, в удосконаленні методики проведення навчальних занять і виховних заходів; персональне проведено відкритих занять, індивідуальних і групових консультацій, надання допомоги викладачам і майстрам виробничого навчання у розробці навчально-програмної документації; методичних рекомендацій, дидактичних матеріалів та інших методичних засобів навчання; виявлення, вивчення та узагальнення передового досвіду роботи педагогічних працівників; надання допомоги у самоосвіті, підготовці доповідей та виступів на конференціях, семінарах, у проведенні майстер-класів, запрова-

дженні у навчально-виховний процес результатів творчо-пошукових робіт, передового педагогічного досвіду, інноваційних технологій; стажування та наставництва; робота з творчо працюючими викладачами; огляди-конкурси навчальних кабінетів, лабораторій; наставництво; конкурси «Викладач року», «Кращий куратор навчальної групи».

Групові форми – мобільні об'єднання педагогів за інтересами з метою створення оптимальних умов для творчих дискусій, обміну досвідом, виконання практичних завдань.

Групові: методичні об'єднання, школа молодого викладача (методичне об'єднання молодих викладачів, які мають стаж роботи до 5 років); семінари-практикуми для досвідчених викладачів; творчі групи при творчо працюючих викладачах.

Методичні об'єднання – найпоширеніша форма підвищення кваліфікації шляхом залучення педагогічних працівників до дискусій, диспутів, вирішення проблемних ситуацій, моделювання фрагментів занять з вихованнями на основі ідей педагогічної науки й передового педагогічного досвіду.

Методичні об'єднання організуються за територіальною ознакою (в межах закладу, міської, районної); за типами навчальних закладів, навчальними предметами чи їх циклами.

Діяльність методичних об'єднань багатопланова й різноманітна за змістом, напрямками й формами. Це проведення відкритих занять, їх самоаналіз і аналіз, конструювання й захист конспектів занять, ділові ігри, громадські огляди діяльності і звіти викладачів, огляди літератури, презентації ідей, методичні консультації досвідчених викладачів і керівників з певних тем, розробка і захист програми власної діяльності з визначеного питання, обговорення результатів проведення олімпіад та ін.

Керівники методичних об'єднань розробляють Положення про методичне об'єднання, яке має на меті активізувати й систематизувати роботу методичних об'єднань, визначити зміст, напрямки роботи і функції його членів.

Предметне об'єднання реалізує свою діяльність через такі форми: круглі столи; лекторії; вечори запитань і відповідей; предметні тижні (декади, місячники); олімпіади; вікторини; тренінги, семінари, дискусії та ін.

Однією із форм методичної роботи з викладачами у економічному коледжі є творча лабораторія викладачів з питань інформатизації та комп'ютеризації навчального процесу.

Метою роботи даної лабораторії є підготовка викладачів до використання на заняттях ресурсів мережі Інтернет та комп'ютерів, створення комп'ютерних програм – педагогічних засобів, електронних портфелів для студентів, створення власного портфоліо.

Творча лабораторія викладачів з питань інформатизації навчального процесу виконує такі основні функції: лабораторія приймає участь в забезпеченні наукової діяльності та навчального процесу; допомагає викладачам з питань організації, планування і методики проведення навчальних, практичних та лабораторних занять з використанням мультимедійних технологій; проводить систематичне оновлення та удосконалення технічних засобів навчання та програмного забезпечення, яке необхідне для навчального процесу; допомагає підвищувати комп'ютерну грамотність викладачів коледжу; надає консультації викладачам з приводу комп'ютеризації навчально-виховного процесу; проводить тестування викладачів з педагогіки та психології під час атестації.

Керівником творчої лабораторії розроблений план роботи на навчальний рік та програма курсу комп'ютерної майстерності для викладачів, яка дозволить розвинути інформаційну компетентність викладачів і широко застосовувати інформаційні технології на своїх заняттях.

Фронтальні форми – забезпечують удосконалення знань викладачів, сприяють виробленню єдиної педагогічної позиції щодо педагогічних систем. Для них характерні наявність постійного складу викладачів, певна спланованість і періодичність у роботі.

Фронтальні форми: педагогічні читання; тижні педагогічної майстерності (дні відкритих дверей педагогів-майстрів, викладачів-методистів); педагогічні тижні циклових комісій; науково-практичні конференції; тижні молодих викладачів та наставників.

Форми методичної роботи розроблені у вигляді традиційних та інноваційних методичних заходів групового та індивідуального характеру: методичні семінари-практикуми, наукові та науково-практичні конференції, взаємовідвідування лекцій, семінарів тощо.

Інноваційні форми методичної роботи визначаються за методикою колективної творчості: ярмарок педагогічної творчості; фестиваль педагогічних ідей і знахідок; методичний фестиваль; методичний міст; творчий звіт педагога; панорама методичних знахідок; клуби творчих педагогів; методичні вернісажі; творчі портрети; педагогічний консиліум; методичний ринг; методичний аукціон; «розумовий штурм»; проблемний семінар; творча наукова дискусія; майстер-класи та ін.

Висновки і пропозиції. Отже, в коледжі системно слід поєднувати традиційні і інноваційні форми методичної роботи. Таким чином, методична робота в колективі буде сприйматися як творчий процес і спонукати викладачів до творчого пошуку новаторських ідей і розвивати їх професійну мобільність.

Список літератури:

1. Амирова Л.А. Развитие профессиональной мобильности педагога в системе дополнительного образования. автореферат доктора пед. наук. – Уфа, 2009. – 44 с.
2. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: [методичний посібник] / С. С. Вітвицька. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.
3. Гринько В. О. Психологічні засади розвитку професійної мобільності викладача вищої школи: Дис. канд. психол. н. 19.00.07 // Гринько Вікторія Олександрівна. – Київ, 2012. – 207 с.
4. Дородних В. В. Зміст методичної роботи як складова навчально-виховної роботи в сучасних коледжах [Електронний ресурс] / Дородних В. В. – Режим доступу: http://www.confcontact.com/2009_03_18/peб_dorodnih.htm – Заголовок з екрану.

5. Дроздова І. П. Методика викладання, педагогіка та психологія вищої освіти. Навчальний посібник. – Харків, 2008. – 142 с.
6. Положення про методичну роботу в професійно-технічному навчальному закладі [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://osvita.ua/legislation/proftech/3306/> – Заголовок з екрану.

Павлыш Т.Г.

Криворожский колледж экономики и управления
Киевского национального экономического университета
имени Вадима Гетьмана

ФОРМЫ МЕТОДИЧЕСКОЙ РАБОТЫ, НАПРАВЛЕННЫЕ НА РАЗВИТИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ МОБИЛЬНОСТИ ПРЕПОДАВАТЕЛЕЙ ИНФОРМАТИКИ КОЛЛЕДЖЕЙ**Аннотация**

В статье автором обоснована необходимость развития профессиональной мобильности преподавателей информатики в системе научно-методической работы колледжа. Автор отмечает, что методическая работа в колледже должно стать залогом успеха, повышения профессионализма преподавателя, развития его профессиональной мобильности. В статье раскрыты формы методической работы с преподавателями информатики колледжа, направленные на развитие их профессиональной мобильности. В результате анализа, автор отмечает, что в колледже системно следует сочетать традиционные и инновационные формы методической работы с преподавателями для успешного развития их профессиональной мобильности.

Ключевые слова: профессиональная мобильность преподавателя, методическая работа, формы методической работы.

Pavlish T.G.

Kryvyi Rig College of Economics and Management
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

FORMS OF METHODOLOGICAL WORK AIMED AT DEVELOPING OCCUPATIONAL MOBILITY OF LECTURERS OF INFORMATICS OF COLLEGES**Summary**

In the article the author substantiates the necessity of development of professional mobility of teachers of Informatics in the system of scientific-methodical work of the College. The author notes that methodical work in College should be a guarantee of success, professionalism of the teacher, development of professional mobility. The article reveals the forms of methodical work with teachers of computer science College aimed at developing their professional mobility. As a result of analysis, the author notes that the College should systematically combine traditional and innovative forms of methodical work with teachers to succeed in their professional mobility.

Keywords: professional mobility of the teacher, methodological work, forms of methodical work.